

Handläggare
Stefano Prestinoni
Telefon: 08-508 240 30

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Vision 2040 Ett Stockholm för alla

Svar på remiss från Finansroteln

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsförvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remisen.

Susanne Leinsköld
Stadsdelsdirektör

Stefano Prestinoni
Avdelningschef

Sammanfattning

Det förslag till Vision 2040 – Ett Stockholm för alla, som godkändes av kommunfullmäktige hösten 2015 remitteras på nytt till stadens nämnder och bolag, mot bakgrund av dom i förvaltningsrätten.

Skärholmen stadsdelsförvaltning anser att det är bra att kommunfullmäktige fattar beslut om en reviderad vision. Mot bakgrund av hållbarhetskommisionens rapport samt Stockholms utmaningar de kommande åren anser förvaltningen också att det är nödvändigt och närmast oundvikligt att revidera visionen.

Bakgrund

Kommunfullmäktige gav stadsledningskontoret hösten 2012 i uppdrag att arbeta fram ett förslag till en reviderad vision 2040. Våren 2014 remitterades detta förslag till samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Förslaget behandlades dock inte av kommunfullmäktige. I stadens budget för år 2015 angavs att stadens övergripande vision skulle revideras med utgångspunkt i det remitterade ärendet samt kommunfullmäktiges nya mål.

Kommunfullmäktige beslutade den 19 oktober 2015 att godkänna Vision 2040 – Ett Stockholm för alla. Detta beslut upphävdes dock av förvaltningsrätten i Stockholm den 31 oktober 2016, med hänvisning till att ärendet inte har beretts i enlighet med 5 kap. 26 § i kommunallagen.

Förslaget till Vision 2040 har enligt domen inte remitterats som ett nytt ärende till stadens berörda nämnder, utan utgår från den tidigare revideringen av Vision 2030 och de långsiktiga mål som framgår av kommunfullmäktiges budget för 2015. Det förslag till Vision 2040 – Ett Stockholm för alla, som godkändes av kommunfullmäktige hösten 2015 redovisas därför på nytt i detta ärende, mot bakgrund av domen i förvaltningsrätten.

Ärendet

Vision 2040 – Ett Stockholm för all är nu liksom budgeten indelad i fyra huvudteman med samma utgångspunkter som kommunfullmäktiges inriktningsmål:

- Ett Stockholm som håller samman
- Ett klimatsmart Stockholm
- Ett ekonomiskt hållbart Stockholm
- Ett demokratiskt hållbart Stockholm

I framtagandet av det nya förslaget till vision har även underlag från den sociala hållbarhetskommisionen använts.

Ökade kunskaper om social hållbarhet

Det pågående arbetet i Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm är därmed särskilt prioriterat med tydliga kopplingar till den långsiktiga visionen och dess utmaningar.

Kommission presenterade i juni 2015 en första rapport –

Skilnadernas Stockholm – med syfte att ge en samlad bild av hur skillnader i livsvillkor i Stockholms stad har utvecklats över tid.

Rapporten behandlar fem områden: Välbefinnande och hälsa,

Uppväxtvillkor och utbildning, Arbeta och försörjning, Boende och stadsmiljö samt Demokrati och trygghet.

Rapporten har ökat kunskapen om ojämnliska förutsättningar i staden och har varit ett viktigt underlag i framtaganden av förslaget till ny vision.

Förutsättningar för Stockholm år 2040

Befolkningstillväxten har gått betydligt snabbare än beräknat. Stockholm kommer att vara en miljonstad redan år 2020 och inte år 2030, vilket det tidigare visionsarbetet utgick ifrån. År 2040 beräknas Stockholms stads befolkning vara kring 1 270 000 invånare, samtidigt som folkmängden i länet närmar sig tremiljonerstrecket.

Stadens befolkningsökning förklaras till största delen av ett fortsatt högt födelsenetto, det vill säga att det föds fler barn än vad det är invånare som dör. Även flyttnettot, det vill säga inflyttare minus utflyttare, väntas bidra till befolkningsökningen under hela perioden.

Den demografiska utvecklingen innebär att dock att behoven kommer att växla över tid. En snabb ökning av antalet barn i början av prognosperioden innebär ett ökat behov av förskolor och skolor. I början av 2020-talet kommer fler personer upp i 80-årsåldern och därmed förväntas efterfrågan på äldreomsorg och äldreboenden öka.

Viktiga utvecklingstendenser med utblick mot år 2040

Även omvärlden förändras. Påverkan från omvärlden ökar snabbt dels genom en ökande konkurrens om investeringar, kunskap och kapital och dels i form av ett snabbt ökande informationsflöde, digitalisering och influenser från omvärlden. Dessa allt snabbare förändringar behöver staden ha kunskap om och hela tiden anpassa sig till för att kunna ge medborgarna en så bra service som möjligt.

Stockholm är en attraktiv stad i en innovativ och stark region där det finns goda möjligheter till utveckling för både invånare, företag och andra organisationer. Stockholm är samtidigt en stad med tydliga sociala och ekonomiska skillnader. Under de senaste decennierna har skillnaderna i livsvillkor i vissa avseenden vidgats mellan stadsdelar och mellan olika befolkningsgrupper i Stockholm.

De ökande skillnaderna utgör en stor utmaning för Stockholm på flera sätt. Genom att minska skillnader i livsvillkor kan välbefinnandet för alla stockholmare stärkas i ett växande Stockholm, samtidigt som konkurrenskraften stärks ytterligare.

Utbildning blir allt viktigare. De flesta elever och föräldrar i Stockholms stad är nöjda med sina skolor. Skolresultaten är också generellt sett bra i Stockholm, jämfört med övriga riket. Men med dagens kompetenskrävande arbetsmarknad är det viktigt att fler slutför sin grund- och gymnasieutbildning.

Stockholm har Sveriges största och mest välfungerande arbetsmarknad. Trots det finns en betydande matchningsproblematik. En tydlig svaghet på arbetsmarknaden är att utrikesföddas kompetens inte i tillräcklig omfattning tas till vara. Integration på arbetsmarknaden är en av de viktigaste frågorna för Stockholms utveckling och den framtida kompetensförsörjningen. Denna fråga kommer att bli särskilt aktuell under de närmaste åren, då de ovanligt stora grupper av nyanlända kommit till Sverige.

För att Stockholm ska bli en världsledande kunskapsregion behöver samverkan mellan högre lärosäten, forskare, företag och offentlig verksamhet stärkas. Systemen för att ta till vara, utveckla och kommersialisera regionens innovationer behöver bli bättre.

En viktig förutsättning för att behålla Stockholms konkurrenskraft ligger i förmågan att vara en attraktiv stad för företag att starta och utvecklas i.

Den starka befolkningsökningen har medfört en ökad efterfrågan på bostäder. Idag finns en stor brist på lägenheter, framför allt på små lägenheter och studentbostäder med rimliga hyror. Stadens mål för bostadsbyggande har därför reviderats upp till 140 000 nya bostäder till år 2030. Frågan om bostadsförsörjningen har fått en ökad prioritet i och med de nyanlända stockholmarna som nu behöver bostad.

När staden ökar takten i bostadsbyggandet kommer det att innebära att stadsmiljöerna i stora delar av staden förändras och förtätas. En stor utmaning i den växande staden är också att via god planering säkra tillgången till kommunalt finansierad service liksom behovet av trivsamma offentliga miljöer såsom parker, grönområden och idrottsytor.

Staden har antagit ett mycket ambitiöst mål om att vara fossilbränslefritt år 2040. För att klara av detta behövs en mängd åtgärder och ett aktivt samarbete mellan privata och offentliga aktörer i Stockholmsregionen samt stockholmarna.

Erfarenheter av Vision 2030

I genomförandet av Vision 2030 framgår att det finns en rad erfarenheter av styrkor och svagheter med visionen och dess genomförande. Dessa erfarenheter har varit utgångspunkt för arbetet med ett förslag till ny vision.

Styrkor

- Vision 2030 är, enligt medarbetarenkäten, mycket väl känd hos stadens medarbetare. Stora delar av organisationen ställer sig positiv till att Stockholms stad har formulerat en långsiktig viljeinriktning för utvecklingen.
- Externa samarbetspartners uppskattar att staden har tagit fram en gemensam vision. En vanlig kritik är annars att kommuner saknar en samordnad hållning och att organisationerna är splittrade.
- Visionen har inordnats i stadens styrmodell genom att KF:s inriktningsmål med medellångt tidsperspektiv ska utgå från den långsiktiga målbilden. En lång rad styrdokument, som t.ex. översiktplanen, har fått en tydlig koppling till kommunfullmäktiges långsiktiga ambitioner.
- Visionens struktur med gemensamma teman i stället för en indelning i traditionella politikområden ger förutsättningar för en samsyn och en sammanhållen inriktning. Risken är i annat fall att olika intressenter enbart tar till sig de delar som de är direkt berörda av och att stuprörsperspektivet inte motverkas på det sätt som avsetts.

Svagheter

- Det har inte skett någon tillräckligt tydlig eller systematisk uppföljning av visionens genomförande, med undantag för vissa indikatorer och den samlade utvärdering som gjordes under 2013. Det blir därmed svårt att visa på konkreta resultat av stadens visionsarbete, åtminstone i ett kortare tidsperspektiv.
- Förvaltningen av stadens visionsarbete har varit otydlig. Stadsledningskontoret har genomfört ett omfattande internt kommunikationsarbete, men det har inte funnits en organisation för samordning och utveckling av själva insatserna. Risken med detta är att genomförandefrågorna enbart diskuteras internt inom förvaltningar och bolag eller inom mindre utvecklingsprojekt och att samordningsvinster inte tillvaratas.

- Visionens innehåll har delvis upplevts som inte tillräckligt stringent i förhållande till fullmäktiges mål och stadens styrdokument vilket har medfört en otydlighet i styrningen.

Samband med andra budgetuppdrag

Visionen har en central roll i stadens styrsystem och det finns därmed många samband till andra budgetuppdrag.

Fullmäktiges mål på sikt ska enligt modellen ta sin utgångspunkt i visionens långsiktiga mål. Många av stadens kompletterande styrdokument har en direkt eller indirekt koppling till visionen. I många fall kan styrdokumentet ses som en precisering av visionen inom ett specifikt tematiskt område.

Arbetet inom den sociala hållbarhetskommissionen är en viktig utgångspunkt för förslaget till visionen och ambitionerna att utjämna skillnader mellan stadsdelar och befolkningsgrupper beskrivs också i visionen.

Kommunfullmäktige har vidare fastställt riktlinjer för lokalt utvecklingsarbete. Samtliga stadsdelsnämnder har utifrån dessa utarbetat lokala utvecklingsprogram och för sju särskilt prioriterade stadsdelsnämnder i ytterstaden har en utökad stadsövergripande samordning gjorts. De lokala utvecklingsprogrammen utgår från analyser av lokala förhållanden med inriktning mot respektive nämnds fokusområden och med utgångspunkt i förslaget till vision.

I förslag till Vision 2040 utvecklas de områden som tidigare hanterats i de tre ytterstadsvisionerna, men utifrån ett samlat helhetsperspektiv för hela staden. Bland annat beskrivs att det i Stockholm år 2040 finns stadsdelar med unika kvaliteter och levande centrum och att nya hållbara stadsmiljöer har vuxit fram i hela staden med en blandning av bostäder, parker, verksamheter och service.

Vision 2040 och riktlinjer för lokalt utvecklingsarbete är tillsammans med arbetet i den sociala hållbarhetskommissionen och stadens sociala investeringsfond viktiga verktyg i arbetet med att nå målet om en sammanhållen stad. Vision 2040 föreslås gälla för alla delar av Stockholms stad, men de lokala utmaningarna för att nå en hållbar utveckling ser olika ut.

Stadsledningskontoret föreslår att vision 2040 ett Stockholm för alla godkänns.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av administrativa avdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Skärholmen stadsdelsförvaltning tycker att det är bra att kommunfullmäktige fattar beslut om en reviderad vision. Mot bakgrund av hållbarhetskommisionens rapport samt Stockholms utmaningar de kommande åren anser förvaltningen också att det är nödvändigt och närmast oundvikligt att revidera visionen.

Förvaltningen anser att kopplingen mellan vision och budget blir väldigt tydlig och konkret för medarbetarna genom att använda samma inriktningsmål. Detta ger en tydlighet och trygghet för förvaltningen att arbeta och prioritera sin verksamhet och uppdrag ur ett långsiktigt och strategiskt perspektiv.

Förvaltningens arbete hänger tydligt samman med den långsiktiga visionen och det finns en stor potential att löpande identifiera nyckelprojekt för visionens förverkligande.

I framtagandet av det nya förslaget till vision har även underlag från den sociala hållbarhetskommisionen använts. Visionen ger förvaltningen en övergripande riktning för ett lokalt utvecklingsarbete och skapar ytterligare tydlighet i styrningen.

Förvaltningen bedömer också att detta bidrar till att det blir lättare att kommunicera stadens långsiktiga inriktning dels internt i organisationen och dels externa aktörer.

Förvaltningen anser att en utmaning, precis som i vision 2030, blir hur man kommunicerar av den med medarbetarna och andra intressenter. I vision 2030 använde man sig av korta videosekvenser där man gjorde avstamp i vissa medarbetares vardagliga arbetsuppgifter som tydligt visade hur de bidrog till visionen. Delar av detta är tydligt beskrivna som erfarenheter och som avses tas tillvara på när man arbetat fram den nya visionen.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.